

מדינת ישראל

משרד החינוך התרבות והספורט

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים

ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים

מועד הבחינה: חורף תשס"ו, 2006

מספר השאלון: 024101, 034103

לנבחנים אקסטרניים – 141

א ז ר ח ו ת

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	(14 × 2)	—	28 נקודות
פרק שני	—	(13 × 2)	—	26 נקודות
פרק שלישי	—	(12 × 2)	—	24 נקודות
פרק רביעי	—	(11 × 2)	—	22 נקודות
סה"כ	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (28 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה – 14 נקודות).

1. פעילים בתנועה חברתית ריססו כתובות מחאה על חלונות ראוה של כמה חנויות במרכז קניות יוקרתי במרכז הארץ. בכתובות נאמר: "איפה הבושה!?! 14,000 שקל לז'קט!", וכן "זוג נעליים ב-3,600 שקל, כשבמדינה יש יותר ממיליון וחצי עניים!" בעלי החנויות התלוננו במשטרה שחלונות הראוה שלהם הושחתו, והם נאלצו לתקן את הנזק.

- ציין והסבר איזה סוג של עבריינות בא לידי ביטוי בריסוס כתובות המחאה. נמק את תשובתך על פי הקטע.
- ציין והסבר איזו זכות של בעלי החנויות נפגעה. נמק את תשובתך על פי הקטע.

2. לפניך שתי הצעות שהוגשו לכנסת. בהצעה הראשונה ביקשו להחליף בהמנון המדינה את הביטוי "נפש יהודי הומייה" בביטוי "נפש ישראלי הומייה". בהצעה השנייה ביקשו שהמדינה תקציב במשך חמש שנים יותר שעות הוראה לבתי הספר הערביים, בהשוואה לשאר בתי הספר. מגישי ההצעה טענו שבמשך שנות קיומה המדינה לא הקצתה לבתי הספר הערביים משאבים בהתאם לצורכיהם. לדבריהם, תוספת שעות הוראה לבתי ספר אלה תעזור לצמצם את הפער בהישגים בלימודים בינם ובין שאר בתי הספר.

- ציין והסבר על איזה מרכיב של זהות מתבססת ההצעה הראשונה. נמק את תשובתך על פי הקטע.
- ציין והסבר איזו מדיניות באה לידי ביטוי בהצעה השנייה. נמק את תשובתך על פי הקטע.

3. מועצה מקומית בצפון הארץ מצאה שתושבים רבים בתחומה לא שילמו לה מסים כנדרש. בתגובה הכריזה המועצה שבכל חודש היא תציין בעמוד השער של העיתון המקומי את שמות החייבים לה ואת סכום החוב שלהם. תושבים פנו לבית משפט בטענה שצעד זה יפגע, בזכות בסיסית שלהם, וכי אין להתנות זכות בקיום חובה.
- ציין והסבר איזו זכות של התושבים תיפגע, אם המועצה תנקוט את הצעד שעליו הכריזה. נמק את תשובתך על פי הקטע.
- הסבר את טענת התושבים שאין להתנות זכות בקיום חובה. בסס את תשובתך על הקטע.

פרק שני (26 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 4-7 (לכל שאלה – 13 נקודות).

4. מהו המאפיין הייחודי של הגישה "מדינת ישראל – מדינת העם היהודי"? כיצד מאפיין זה בא לידי ביטוי בחוק השבות, ומהי העמדה של הערבים אזרחי ישראל כלפי חוק זה?
5. הסבר מהו ההבדל בין זכויות חברתיות לזכויות אדם ואזרח, והצג שתי זכויות חברתיות.
6. ציין והסבר שלוש מאפיינים (תנאים) הכרחיים של בחירות במשטר דמוקרטי.
7. מדוע חשוב להעניק חסינות לחברי הכנסת? הצג טיעון אחד של המתנגדים למתן חסינות לחברי הכנסת.

פרק שלישי (24 נקודות)

קרא בעיון את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מהשאלות 8-10 (לכל שאלה – 12 נקודות).

שיחה עם שופט לשעבר של בית המשפט העליון בעניין בחירת שופטים לבית המשפט העליון:

שאלה: יש הסוברים שהרכב בית המשפט העליון צריך לשקף יותר את המגוון התרבותי, העדתי והדתי של החברה הישראלית. מהי עמדתך בעניין זה?

תשובת השופט: כבר יש במדינה רשות שתפקידה לשקף את המגוון החברתי בישראל, ואין זה תפקידו של בית המשפט העליון. כמו כן, לבית המשפט העליון צריך למנות את האנשים המתאימים ביותר לשפוט. אדם שבא להישפט בבית משפט רוצה את השופט המומחה ביותר, כפי שאדם חולה רוצה לקבל טיפול מהרופא המומחה ביותר.

שאלה: לאחרונה הוגשה לכנסת הצעת חוק, ובה נאמר שהוועדה הבוחרת שופטים לבית המשפט העליון תערוך למועמדים ריאיון פומבי, פתוח לקהל, בניגוד למצב הקיים, שבו הריאיון אינו פתוח לקהל. מהי עמדתך בנוגע להצעה זו?

תשובת השופט: אני מתנגד לה. הוועדה לבחירת שופטים לבית המשפט העליון כוללת בין חבריה גם פוליטיקאים (שרים וחברי כנסת). הפוליטיקאים שבוועדה עלולים לנצל את העובדה שהריאיון פתוח לקהל כדי להרשים את בוחריהם. באמצעות חקירה קשה וחושפנית הם ינסו לפסול מועמדים שאינם מזדהים עם עמדותיהם. מצב זה יחזק את ההשפעה הפוליטית על מינוי שופטים.

תגובת חבר כנסת מיוזמי הצעת החוק, על דברי השופט:

ריאיון פומבי למועמדים יכול לסייע לחיזוק האמון של הציבור במערכת המשפט. דבר זה חשוב משום שבחברה הישראלית יש חוסר אמון גובר מצד קבוצות שונות כלפי רשויות השלטון, ובהן בית המשפט העליון.

כיום הריאיון אינו פומבי, הוועדה לבחירת שופטים מפרסמת את שמות המועמדים שבחרה, והציבור יכול לערער בתוך 21 יום. אם הריאיון יהיה פתוח לקהל, האזרחים יוכלו לדעת מה המועמדים חושבים בשאלות של צדק ומשפט, ומעורבות האזרחים בהליך הבחירה של השופטים תהיה מבוססת על הכרת עמדותיהם (ולא רק שמותיהם). דבר זה יחזק את אמון הציבור בשופטים שייבחרו.

(השיחה והתגובה עליה מעובדים מתוך **ביטאון לשכת עורכי הדין**, אוגוסט 2005)

8. בישראל יש ויכוח על הרכב השופטים בבית המשפט העליון.

מה הן שתי העמדות בוויכוח?

ציין באיזו עמדה תומך השופט, והסבר את שני הנימוקים שהוא מביא לביסוס עמדתו.

9. ציין והסבר על איזה עיקרון דמוקרטי מבסס השופט את התנגדותו לערוך ריאיון פומבי

למועמדים לבית המשפט העליון. נמק את דברך על פי הקטע.

10. בטיעוניו של חבר הכנסת בעד ריאיון פומבי למועמדים בא לידי ביטוי עקרון ההסכמות.

הסבר מהו עיקרון זה, וכיצד הוא בא לידי ביטוי בדברי חבר הכנסת.

/המשך בעמוד 5/

פרק רביעי (22 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 11-14 (לכל שאלה – 11 נקודות).

- 11.** במדינה דמוקרטית מסוימת הוציאה המשטרה תקנה חדשה, ולפיה אסור לשוטרים לצבוע את שער ראשם בגוונים יוצאי דופן. אחד השוטרים התנגד לתקנה זו. הוא טען שכבר שנים רבות הוא נוהג לצבוע את שערו באדום, כי כך הוא מרגיש טוב יותר ונראָה מיוחד.
- ציין והסבר בשם איזו זכות סירב השוטר לציית לתקנה החדשה. נמק את תשובתך על פי הקטע.
- 12.** **סובלנות** היא הכרחית למימוש זכויות של **קבוצות מיעוט** בחברה דמוקרטית. הסבר היגד זה.
- 13.** **שיטת הבחירות היחסית** יכולה לסייע להפחתת מתחים שמקורם ב**שסעים** בחברה. הסבר היגד זה.
- 14.** לבג"ץ הוגשה עתירה בדרישה למנות אזרח ערבי למועצת המנהלים של מוסד ממשלתי. העותרים טענו שמועצת המנהלים של מוסד זה כוללת כיום רק אזרחים יהודים. בג"ץ קיבל את העתירה ופסק שצריך לכלול גם אזרח ערבי במועצת המנהלים. בג"ץ התבסס בפסיקתו על התחייבות מהכרזת העצמאות. מהי התחייבות זו?

ב ה צ ל ח ה !

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך התרבות והספורט